

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Προπληρωτέα

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Εν Ἑλλάδι. . . Δρ. 10

Εν τῇ Ἀλλοδαπῇ. . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Ἐν ὁδῷ Πιστάκη ἀριθ. 1.
(Παρά τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ).

Ἐκαστον φύλλον τιμαῖται
λεπτῶν 28.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Ἡ γυναικεία ἐκπαίδευσις.
Ἡ τετράπολις τοῦ Μααραθῶνος.
Ἡ ἀδελφὴ Μάρθα. (τέλος).
Περιγηγηταί.
Βιβλιοκρισίαι. (Οἱ Ναβαρραῖοι ἐν Ἑλλάδι τέλος).
Κριτικά. (Ἡ τελευταία περὶ Ἑρασιστράτου ἀπάν-
τησις).
Φιλολογικά.
Καλλιτεχνικά.
ἘΝ ΕΠΙΦΥΛΛΙΑΙ. Ὁ ἠκρωτηριασμένος.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

**Κρίσεις Ἑλλήνων περὶ Ἑλλά-
δος.** Ὅργην καὶ ὀδύνην κατ' ἀρχάς, πε-
ριφροντικὴν ἰλαρότητα μετὰ ταῦτα,
προϋξένησεν ἐν ταύτῃ Ἐπίλογός τις μακρᾶς
περὶ Καβοῦ καὶ Βίσμαρκ διατριβῆς δη-
μοσιευθείσης ἐν τῇ *Νέᾳ Ἡμέρᾳ* τῆς Τερ-
γέστης. Ἡ διατριβὴ αὕτη — ἥτις εὐτυ-
χῶς φαίνεται ὅτι δὲν ἀπέρρεεν ἐκ τῆς συν-
τάξεως — ἔφερεν ἀντὶ ὑπογραφῆς ἀστε-
ροειδὲς τι στίγμα· εἶνε δὲ φύσεως τοιαύ-
της, ὥστε γεννᾷ τὸ δίλημμα ἂν ἐγγράφῃ
ὁ ἐπίλογος χάριν τῆς διατριβῆς ἢ ὅλην ἢ
διατριβὴν χάριν τοῦ ἐπιλόγου. Ψηφίζο-
μεν ὑπὲρ τοῦ δευτέρου.

Εἰς πᾶσαν κοινωνίαν πολλάκις συμ-
βαίνει τὸ ἑξῆς: Καταχθόνιός τις συκο-
φάντης ῥίπτει εἰς τὴν δημοσιότητα κατὰ
ἱστορικῆς, εὐγενούς, ἐναρέτου ἀλλὰ πτω-
χῆς καὶ ἀπροστατεύτου οἰκογενείας βα-
ρεῖν μομφὴν θάπτουσαν ἠθικῶς ταύτην·
ἢ οἰκογένεια ἔχει καὶ φίλους· ἀλλὰ τί νὰ
πράξωσιν οὗτοι; νὰ ἀνθυβρίσωσι καὶ κα-
ταδιώξωσι τὸν συκοφάντην; ἐξογκοῦται
τὸ σκάνδαλον· νὰ καταγγείλωσι ποινικῶς
τὸν συκοφάντην; δαιωνίζεται τὸ σκάν-
δαλον· νὰ κατέλθωσιν εἰς τὴν δημοσιό-
τητα; γενικεύεται τὸ σκάνδαλον. Σιω-
πῶσι λοιπόν.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ κατ' ἐξακολούθησιν ἐ-
νάρετος τῆς συκοφαντηθείσης οἰκογενείας
βίος ἀμαυροῖ τὴν μομφὴν καὶ παραδίδει
εἰς τὴν περιφρόνησιν πάντων τὸν ἀθλιὸν
συκοφάντην. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ πράξῃ
*τις καὶ διὰ τὸν Ἑλληνα τὸν ἐν τῇ Νέᾳ Ἡ-
μέρᾳ τὴν ἐκταυτοῦ συκοφαντήσαντα πατριδα.*

Ἀληθῶς, ὅπως καὶ ἄλλοι παρετήρησαν,
ὁ ἐπιλογογράφος παραθέτει καὶ τινὰς ἀ-
ληθείας, ἀλλὰ τὰς γράφει, μετὰ τέχνης
ἀπαντώσεως εἰς πάντα ἄνθρωπον τοῦ εἵδους
του, μόνον ὅπως παρεμβάλλῃ καὶ τὰ πλα-
στογραφημένα ἐν οἷς διαβλέπει τις *εἰδικὸν*
σκοπὸν κατὰ τὴν ἐπιτυχῇ ἔκφρασιν τῆς
Ἀνατολικῆς Ἐπιθεωρήσεως.

Ἴδου λοιπόν τὰ κέντρα τοῦ ἐπιλόγου,

λεμον ἢ Ἑλλὰς καταστᾶσα νοσηρὰ καὶ
νοσώδης, προεξωμάλισε τὴν ὁδὸν εἰς δια-
φόρους δεσπότας», (ἄρα ὁ Μακεδονικὸς
ἐλληνισμὸς καὶ ὁ Βυζαντινὸς δὲν εἶναι
ἐλληνισμοί· δικαίως λοιπόν ἐξαίρεσις βε-
βαίως τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Σπάρτης οἱ
ἄρπαγες διεκδικοῦσι τὰς λοιπὰς ὑπ' Ἑλ-
ληνῶν προαιωνίως κατοικουμένας καὶ ἐλ-
ληνικὰ φερούσας ὀνόματα πόλεις).

Β') «Ἡ συνένωσις τῆς μικρᾶς Ἑλλά-
δος, τῆς δούλης καὶ τῆς σποραδικῆς εἶ-
ναι γεωγραφικῶς ἀδύνατος, ὥς ἐκ τούτου
ἡ σύστασις μεγάλου ἐλληνικοῦ κράτους
καὶ διὰ τὴν ἀνάμιξιν τοῦ πληθυσμοῦ ἀ-
δύνατος». Βεβαίως αἱ Ἀθηναῖαι δὲν δύ-
ναι νὰ συνενωθῶσι μετὰ τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως ὅταν ὁ ἐπιλογογράφος προσ-
φέρῃ τὴν Θεσσαλονίκην — ὅπερ εὐχαρίστως
θα ἔπραττεν ἐὰν ἦτο εἰς τὸ χεῖρ του —
τοῖς Αὐστριακοῖς· ἀλλ' ἐπειδὴ δύναται
τις νὰ τῷ ἀμφισβητήσῃ τὸ δικαίωμα πρὸς
πραγματώσιν τῆς μεγαλοδορίας του, παρ-
εμβάλλει καὶ τὴν σποραδικήν, τὴν ἐν
κοινοτήσιν Ἑλλάδα. Ὡστε ἐπειδὴ ἡ ἐλ-
ληνικὴ κοινότης λ. χ. Ὀδησσοῦ, Λονδί-
νου, Μασσαλίας, Τεργέστης, Βενετίας,
Σουδάν, Νέας Ὑόρκης, Βραζιλίας κλ. δὲν
συνενοῦνται γεωγραφικῶς, ἄρα;... βρέχει.

Ἀφοῦ δὲ ἐνθυμεῖται τὴν Κούτραν καὶ
λησμονεῖ πάντα τὰ ἄλλα ἐκ τῶν ἐν τοῖς
συνόροις, ἀφοῦ ἐνθυμεῖται τὰ μνημόσυνα
καὶ λησμονεῖ τί ἔπραξαν οἱ μὴ φέροντες
μὲν παράσημα εἰς τὰ στήθη ἀλλ' οὐδὲ
πληγὴν εἰς τὰ νῶτα· ἀφοῦ λησμονεῖ πᾶ-
σαν εἰς τὰς τέχνας πρόδον τῆς μικρᾶς
Ἑλλάδος καὶ ποιεῖται εὐφημον μνεῖαν
τοῦ Γρυπάρη, τοῦ Βουτέα — παραλείπων
τὸν μακαρίτην Μπαστίναν —, ἀφοῦ λησμο-
νεῖ τὴν εἰς τὴν γλῶσσαν τεραστίαν προ-
καπὴν καὶ ἐνθυμεῖται τὰς ὕβρεις αἷς ἐκ-
τοξεύομεν κατὰ τῶν ξένων ἐπιστημόνων
— τοιαύτας δὲ χαρακτηρίζει βεβαίως τὰς
ὥς ἐκ τῆς χειραφετήσεως τῆς φιλολογικῆς
ἐπιστήμης ἐνίοτε προκυπτούσας σφοδρὰς
ἐπιτιμήσεις κατὰ τινων ἐπιστημονικῶν
ληρημάτων, τοῦ «ξένος ἢ μὴ ξένος», οὐδε-
μίαν ἔχοντος διὰ τὴν κοσμοπολίτιδα ἐπι-
στήμην ἔννοιαν — . . . τέλος συλλαμβά-
νεται ἐπ' αὐτοφῶρ ὁ θαυμασίος, διακη-
ρύττων ὅτι: «ἡ Ἑλλὰς δέον νὰ στηριχθῇ
ἐπὶ μεγάλου τινὸς κράτους» ὅπερ, ὥς ἐκ
τῶν μετὰ ταῦτα γεγραμμένων ἐξάγεται,
δὲν εἶναι οὔτε ἡ Ῥωσσία, οὔτε ἡ Ἀγ-
γλία, οὔτε ἡ Ἰταλία, οὔτε φυσικῶς ἡ
Γαλλία, ἀλλ' οὔτε ἡ Γερμανία. . . ἀλλ'
εἶνε; ! . . Ἡ Αὐστρία. Ὅπερ εἶδε δεῖξαι.

ἄξιον, ἐξαίρεσις ἐννοεῖται τῆς διαταχθεί-
σης καταγραφῆς τῶν τυφλῶν, κωφῶν καὶ
φρενοβλαβῶν. Ἀλλ' οὐδὲν τούτου εὐ-
χερέστερον· διότι φεῦ! τυφλοὶ μὲν καὶ
κωφάλαοι δυνάμεθα νὰ θεωρηθῶμεν πάν-
τες, φρενοβλαβεῖς δὲ οἱ ἐκάστοτε διοι-
κοῦντες ἡμᾶς! . . .

Μὴ ὑπάρχοντος ἐξωτερικοῦ ζητήματος
ὅπως ἐπέλθῃ ἐπίκουρον τῆς ἐσωτερικῆς
πολιτικῆς, οἱ ἐν τῇ κυβερνήσει, μὴ θεω-
ροῦντες φαίνεται ἱκανῶς ἐκφοβιστικὸν τὸ
φάσμα τῆς διαλύσεως, προσπαθοῦσι νὰ
δημιουργήσωσι νέα κόμματα κατὰ τὸ ἀπὸ
τοῦ ἐθνοσωτηρίου βλ ἐπικρατοῦν σύστη-
μα, ἡ δὲ ἀντιπολίτευσις δημοσιεύουσα ἐν
τῷ μεταξύ ὅσα διπλωματικὰ ἔγγραφα
ἔχει εἰς τὰ ἀρχεῖά της ἀποκορροῦει καὶ δια-
μαρτύρεται κατὰ τῆς τοιαύτης διαδόσεως.

Τοῦ προϋπολογισμοῦ τὸ ἔλλειμμα θεω-
ρεῖται μέγα· ὥς ἐκ τούτου ἐν τῇ μεγαλε-
πηθόλῳ αὐτῆς προνοία ἡ κυβερνήσις διέ-
ταξεν ὅπως οἱ μὲν φοιτηταὶ πληρώνωσι
δικαίωμα ἐγγράφης καθ' ἑξαμηνίαν, οἱ δὲ
μαθηταὶ οἱ διαγωνιζόμενοι ἐγγράφως, δέκα
λεπτὰ κατὰ φύλλον χάρτου· τὰ ἐκ τῶν
μέτρων τούτων εἰσοδήματα προφανῶς θὰ
ἐπαρκέσωσι διὰ τὰ γραφικὰ ἐξόδα τοῦλά-
χιστον δύο ἐπιτροπῶν.

Τὸν διαφυγόντα τὸν θάνατον πρωθυ-
πουργὸν τῆς Ῥουμανίας Βρατιάνον, — ἀ-
νήκοντα ὡς γινώσκον εἰς τοὺς παρωδούντας
τὸν Βίσμαρκ πρωθυπουργοῦς — συνεχάρη καὶ
ἡ Ἑλλὰς ἐπισήμως· τὸ μέτρον τοῦτο ἐνε-
κρίθη ὑφ' ἀπάντων διότι ὁ ἀνὴρ δύναται νὰ
χαρακτηρισθῇ ὡς ὁ μισελληνικώτατος τῶν
ὑφ' ἡλίον. Τί κρίμα ἂν ἀπέβησεν! Ἡ
Ῥουμανία δὲν θὰ προίστατο τῶν κρατῶν
τοῦ Αἴμου — πλὴν ἐννοεῖται τῆς Ἑλλά-
δος ἥτις οὐδὲν ἔχει ἤδη μετὰ τοῦ Αἴμου
κοινόν — ὡς ἄλλη Πρωσσία τῆς Ἀνατο-
λῆς, καὶ διάδοχος πλέον καθ' ὅλα τῆς
ἀρχαίας Ῥωμαϊκῆς δόξης, — διότι μὴ λη-
σμονεῖτε ὅτι οἱ Ῥωμιοὶ εἶναι Ῥωμαῖοι
καὶ ἀπὸ τοὺς γνησίους! — θὰ εἶδες τὸν
νόμον εἰς τοὺς λαοὺς! . . . Τί κρίμα! . . .

Καταλήγομεν ἀγγέλλοντες τὴν σύστα-
σιν τῆς μεγίστης τῶν ἐπιτροπῶν. Αὕτη
θὰ περιλαβῇ ναυάρχους, στρατηγούς,
ἀκαδημαϊκοὺς, καὶ θὰ προεδρεύηται ὑπὸ
τοῦ ἰδίου — ἀκούετε; — ὑπο τοῦ ἰδίου
πρωθυπουργοῦ. Τί δὲ θὰ κατορθώσῃ ἡ
ἐπιτροπὴ τῶν ἐπιτροπῶν; θὰ συζητήσῃ,
θὰ μελετήσῃ, θὰ σκεφθῇ καὶ θὰ ἀποφα-
σίση τὴν σύστασιν ἐνὸς πρακτικοῦ γυμνα-
σίου ἐκ τῶν παγκοίνων ἐν Γερμανίᾳ, ὅπουθεν
μετὰ τόσων νόθων προϊόντων ἐκπορεύον-

προσκόλλῃ τὸ ὄμμα του. "Ἄστρον τοῦ βορρᾶ, τοῦ νοῦ μου ἡ πυξίς πρὸς σέ ἐστράφη σταθερῶς καθ' ἅπασαν τοῦ βίου μου τὴν πολυτάραχον καὶ πολυκύμαντον σειρὰν. Καὶ ἤδη σθέννυται τῆς θλιβερᾶς ζωῆς μου τὸ ἐναπομείναν πῦρ, καὶ ὁ ἀστήρ μου δῖος, ὁ δορυφόρος ὁ πιστός, ὁ τὴν τροχίαν τοῦ φωτοβόλου ἄστρου σου ἀκολουθῶν. Τὸ ψῦχος τοῦ θανάτου μὲ κατέλαβε. Κατάκοπος ὁ ὁδοιπóρος τῆς ζωῆς ποθεῖ νὰ ἡσυχάσῃ. «Ἐκεῖ, ἐκεῖ» ἀκούω εἰς τὰ ὧτά μου ἡχοῦσαν μυστικὴν φωνήν. «Ἐκεῖ» τὸ ἤκουσα καὶ ἄλλοτε ὅποτε τῆς μοναχῆς τὸ ῥάσον ἀνελάμβανεν ἡ Στρατονίκη. «Ἐκεῖ» μοι εἶπε, καὶ ἡ χεὶρ της ἔδειξε τὸν οὐρανόν. . . .

Μυκᾶται ἔξω ὁ βορρᾶς. Λεπτῆς βροχῆς ψεκᾶδες πλῆττουσι τὴν ὕελον. Ἡ θύελλα ἐπέρχεται ῥαγδαίως, καὶ πρόδρομος ὁ κεραυνὸς σχίζει τοῦ μαύρου οὐρανοῦ τὴν ἔκτασιν. Ἡ ἀστραπὴ φωτίζει τὸν αἰθέρα καὶ βρέμει ἡ βροντὴ. Καὶ μετ' ὀλίγον ἡ γαλήνη πάλιν θὰ ἐπιπνεύσῃ ἐπὶ τὴν ταραχθεῖσαν φύσιν. Τὴν κεφαλὴν μου κλίνω ποθῶν νὰ κοιμηθῶ. "Υπνε ἐλέησον τὸν ὁδοιπóρον τῆς ζωῆς. . . . Ἡ τρικυμία ἔξω ἤρχισεν. Ὅπόσας ἔσχον ἄλλοτε εἰς τὴν καρδίαν μου! . . . Τῆς φύσεως ἡ ἐπαναστασις, καὶ τῶν στοιχείων ἡ φρικαλέα σύγκρουσις εἶναι τοῦ παρελθόντος βίου μου καὶ τῶν παθῶν μου ἡ εἰκὼν. . . . Ἐπόθησα τὴν ἡρεμίαν· εἶθε νὰ τὴν ἐπανεύρω τέλος εἰς τοῦ ὕπνου τοῦ ἀτελευτήτου τὴν φιλόστοργον, τὴν εὐσπλαγχνον ἀγκάλην. Αἰσθάνομαι γλυκῶς κλειόμενα τὰ βλέφαρά μου. Σκιαὶ ἀγαπηταὶ σὰς βλέπω γλυκῶς μειδιῶσας καὶ σὰς ἀκολουθῶ. "Ὡ ἀνάπαυσις εὐεργετική· παρηγορία βάλσαμον, ἐλπίς πρὸς ἣν διὰ τῶν πόνων τῆς ζωῆς μου ἐνητένισα. Θεὲ συγχώρησον τὸ θνήσκον πλάσμα σου. . . .

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΠΕΡΙΗΓΗΤΑΙ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 441).

"Ἦδη εἰσερχόμεθα εἰς τὸν ΙΘ' αἰῶνα. Θέλομεν δὲ ἀναγράψῃ τοὺς ἐπισκεφθέντας τὰς ἑλληνικὰς χώρας κατὰ τὰς πρώτας δύο δεκαετηρίδας. Οἱ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν περιηγηταὶ θὰ ἀποτελέσωσι τὸ θέμα ἰδίᾳς διατριβῆς ὡς καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου μέχρι σήμερον, οἵτινες ἄλλως ἀμφισβᾶλλομεν ἂν δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι *Περιηγηταί*, τοῦ ὀνόματος τούτου ὑποδηλοῦντος κυρίως ἐρευνητὰς μὴ πᾶσι γνωστῶν χωρῶν.

Πρῶτον ἀπαντήσαμεν τὸν Beaujour Felix (1800) συγγραψάντα *Tableau du commerce de la Grèce*. Paris. Ἦτο δημοσιογράφος γεννηθεὶς ἐν Προδηγίᾳ τὸ 1765 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1836. Κατέλαβε ἐπὶ τε τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῆς Παλινορθώσεως διαφόρους διπλωματικὰς καὶ πολιτικὰς θέσεις· ἐχρημάτισε πρόξενος ἐν Ἑλλάδι, ἐξελέγη βουλευτὴς Μασσαλίας, τὸ δὲ 1835 ἐγένετο ὁμότιμος ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα, ἐν ἔτει δὲ 1832 συνέστησε διαγωνισμὸν ἐκ φρ. 5000 διὰ τὸν συγγραψόντα τὸ καλλίτερον περὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς Μασσαλίας σύγγραμμα.

Πρὸς τοῦτοις τὸν Saint Sauveur-André Grasset (1800) γράψαντα *Voyage historique littéraire et pittoresque dans les isles et possessions ci-devant Venitiennes au Levant*.

Ἐγεννήθη ἐν Montreal τοῦ Καναδά καὶ ἀπέθανε τὸ 1810. Ἐσπούδασε εἰς Παρισίους, ἐπὶ πολλὰ δ' ἔτη ἐχρημάτισε ὑποπρόξενος εἰς Οὐγγαρίαν καὶ Ἀνατολήν. Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα, ἅτινα κατὰ τὸν Bouillet (*Dictionnaire universel d'histoire et de géographie*) ἦσαν ἄνευ ἀξίας τιнос.

Τὸν Sestini Dominiqueabbé (1800) γράψαντα *Lettres sur le Voyage du Levant καὶ Voyage dans la Grèce Asiatique* (μετεφράσθη γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ Pingeron) Paris 1798 εἰς 8ον.

Ἐγεννήθη ἐν Φλωρεντίᾳ τὸ 1750, ἀπέθανε δὲ τὸ 1832. Σοφὸς νομισματολόγος καὶ θεολόγος, περιῆλθε τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἐπὶ δεκαπενταετίαν ὅλην κατεγίνετο συλλέγων νομίσματα. Ἐπισκεφθεὶς καὶ ἐξετάσας τὰς διαφόρους Εὐρωπαϊκὰς συλλογὰς, κατέλειπε μέγαν ἀριθμὸν συγγραμμάτων, ἐν οἷς καταφαίνεται ἡ τοῦ ἀνδρὸς ἱκανότης. Διὰ συγγραφὴν τοῦ δεκαεξατόμου συγγράμματός του «*Système Geographique Nomismatum*» κατέγεινε 30 ἔτη.

Τὸν Stephanopoli (1803) γράψαντα *Voyage de Dimo et Nicolo Stephanopoli en Grèce*, pendant les années 1798—99 Londres.

Ὁ φυσιολόγος Δῆμος Στεφανόπολις ἦτο ἀπόγονος τῶν Μανιατῶν ἐκείνων, οἵτινες ὅπως ἀποφύγωσι τὴν θηριωδίαν τῶν Τούρκων, ἀπεκατεστάθησαν εἰς Κορσικὴν. Ὁ Νικόλαος ἦτο ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ἔγραψε δ' ἐν ἔτει 1738 πραγματείαν περὶ τῶν εἰς τὴν Κορσικὴν ἀποίκων Ἑλλήνων, μετὰφρασὶς τῆς ὁποίας κατεχωρίσθη ἐν Πανδώρα, φιλοπονηθεῖσα παρὰ Γ. Παππαδοπούλου. Ἐξηκονταετὴς τὴν ἡλικίαν ἀπεστάλη ὁ Δῆμος παρὰ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας εἰς Ἰταλίαν καὶ εἰς τὰς νήσους καὶ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου, πρὸς συλλογὴν θαλασσίων φυτῶν χρησίμων τῇ ἱατρικῇ. Μετὰ τὸ πέρας τῆς περιηγήσεώς του, ὁ Δῆμος ἀπώλεσε τὴν ὄρασιν, ὁ δ' ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ἔγραψε καθ' ὑπαγόρευσίν του τὴν εἰς Μάνην περιήγησίν του ἐμμέτρως, Ἰταλιστὶ. Ὁ Δῆμος εἶναι ὁ πρῶτος ὁ ἀνακαλύψας τὸ λεμιθόχορτον. Ἐν τῇ περιηγῇ του ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον τὸ δημοτικὸν ἔσμα «τῆς Ροῦμελῆς τῆς τραγοῦδι» τὸ καὶ δευτερον ὑπὸ τοῦ Αἰμ. Λε-

θίζε διὰ τοῦ δακτύλου τὸν γαργαρεῶνα, καὶ τὴν ἔκαμε νὰ συσπᾶται ἐπὶ τῆς ἑδρας μετὰ τοῦ σπασμωδικοῦ ἐκείνου γέλωτος τὸν ὅποιον ἐκβάλλουσι τὰ παιδιὰ ὅταν γαργαλίζωνται. Τῇ ἔπλεξε καὶ πάλιν τὴν κόμην ἐνέπηξε τὰς καρφίδας, ἐπίεσε δις καὶ τρίς μὲ τὴν παλάμην ἀνοικτὴν τὴν κόμην, ὅπως τὴν καταστήσῃ λείαν καὶ στιλπνήν, καὶ εἶτα θεῖσα τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἀτενίσασα αὐτὴν εἰς τὸ πρόσωπον, τὴν ἠσπᾶσθη καὶ ἀπεμακρύνθη εἰπούσα: — Πᾶμε. — Ἡ κόρη ἡγέρθη καὶ τὴν ἠκολούθησε μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸ κάτοπτρον ἕως οὗ εἰσῆλθεν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Ἐκεῖ ἀφῆσκα τὴν μητέρα νὰ ἐξέλθῃ, ὕψωσεν ἑλαφρῶς τὸν ἕνα πόδα καὶ καὶ στηριχθεῖσα ὡς ἐπὶ ἄξονος ἐπὶ τῆς πτέρνης τοῦ ἐτέρου, ἤρχισε νὰ στρέφεται περὶ ἑαυτὴν μετὰ μεγάλης ταχύτητος

μένην ὑπὸ τοῦ ἀέρος. Μετὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἀμέσως καὶ αὐτὴ εἰς τὴν αὐλήν.

Πάντες οἱ λοιποὶ, οἱ μὲν ἐσκορπισμένοι εἰς τὴν αὐλήν, οἱ δὲ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πλησίον τῆς θύρας, εὐρίσκοντο εἰς ἀκατάπαυστον κίνησιν μεταβαίνοντες ἐναλλάξ ἀπὸ ἐκείνης εἰς ταύτην καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς ἐκείνην ὡς νὰ ἔπασχόν τι οἱ πόδες των, ἰστάμενοι ἀκίνητοι ἔστω καὶ ἐπὶ στιγμὴν. Καὶ ἐν τῇ διηνεκῇ ἐκείνῃ κινήσει δὲν συνέβαινε νὰ συναντηθῶσιν οὐδ' ἐφάπαξ χωρὶς νὰ ἀνταλλάξωσιν εὐθυμὸν τινα λέξιν ἢ ἐν μειδιᾶμα, ἐνῶ τὸ βλέμμα τοῦ ἐνὸς ὑπενθύμιζε τῷ ἐτέρῳ τὴν κοινὴν χαρὰν ἀναζωπυροῦν οὕτως εἰπεῖν τὴν ἀπόλαυσιν αὐτῆς. Ὁ ἀδελφὸς τῆς μνηστῆς, διαβαίνων πλησίον αὐτῆς, ἡ ἔσφιγγε διὰ τῆς χειρὸς τὸν βραχίονά της ἐκ τῆς παραδόξου ἰδιοτροπίας νὰ ἀκούῃ τὰς κραυγὰς τῆς ἡ καταλαμβάνων ἐξαίφνης αὐτὴν

γαίνε, τῷ ἔλεγε, ἀπ' ἐδῶ, παλῆοπαῖδο!» ἐτοιμάζουσα καὶ ἑλαφρόν ῥάπισμα, τὸ ὅποιον ὅμως οὐδέποτε κατέπιπτε. Αἱ φίλαι τὴν ἔσυρον ἐνίοτε κατὰ μόνας, καὶ συνηθροίζοντο πέριξ αὐτῆς ὅπως τῇ ψιθυρίσωσιν εἰς τὸ ὠτίον δὲν ἠξεύρω τί εἰδους λέξεις, μετ' ὃ ἡκολούθει σφοδρὰ ἔκρηξις γελῶτων καὶ αἰφνίδιος διασκορπισμὸς τοῦ ὁμίλου τῇδε κἀκείσε. Ἐκᾶστοτε ὁ γέρων πατὴρ ἰστάμενος πρὸ αὐτῆς καὶ προσποιούμενος ὕψος σοβαρὸν, τῇ ἔλεγε: — Δὲν ἔρχεται. — Πῶς; διατί; ποῖος τὸ εἶπε; ἡρώτα ἐκείνη τεταραγμένη καὶ ἀλλάζουσα ὅψιν.

— Μά! . . . τὸ φαντάζομαι — ἀπεκρίνετο μειδιῶν ὁ γέρων. — Ἀ! ἐφώνει ἐκείνη συνερχομένη καὶ ἀναλαμβάνουσα τὴν πρᾶν ἱλαρότητα τοῦ προσώπου — χωρατεύετε. Καλὰ τῶλεγα ἐγὼ! Ὡ θὰ ἴδοῦμε ἂν θὰ ἔλθῃ ἢ ὄχι!

γράφει ἐν τῷ Recueil des chansons populaires de la Grèce δημοσιευθέν. Μέρη τῆς περιηγήσεως ταύτης μεταφρασθέντα Ἑλληνιστὶ κατεχωρίσθησαν ἐν τῇ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένῃ Ἑθνικῇ Ἐπιθεωρήσει.

Ὁ Savary (1801) ἔγραψε Lettres sur la Grèce. Paris. Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Βρεττανίᾳ, καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Rennes. Ἀπὸ τοῦ 1776—80 ἐπεσκέφθη τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀνατολήν. Ἐπιστρέψας δ' ἐν Γαλλίᾳ ἐδημοσίευσεν τὰς ἐντυπώσεις του ἐν εἴδει ἐπιστολῶν. Αἱ ἐπιστολαὶ του μετεφράσθησαν εἰς πολλὰς γλώσσας, Ἑλληνιστὶ δὲ αἱ ἐπόμεναι.

«Κρητικαὶ ἐπιστολαὶ Γαλλιστὶ μὲν συγγραφεῖσαι ὑπὸ Σαβαρῆ, Ἑλληνιστὶ δὲ μεταφρασθεῖσαι ὑπὸ Ν. Γ. Ζυγομαλά. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς Φιλολάου τυπογραφίας 1845.»

»Ἐπιστολὴ περὶ Κόσσου, ὑπὸ Σαβαρῆ, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, μεθ' ἧς προστετέθη καὶ ἄλλωσις τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐμμέτρως ποιηθεῖσα ὑπὸ Μάρκου Μαλλιάρᾳ, ἐν Ἀθήναις 1859.

«Ἡ νῆσος Σύμη κατὰ τὸν Σαβαρῆ, ἐν Ἐφημερίδι Σύρου, ἀρ. 8 καὶ 9.»

«Comme voyageur Savary s'égare au-delà des limites que l'exactitude a posées». (Sonnini. Τόμ. I. σ. 349).

Τὸν Sonnini de Manencourt (1801) (Κάρολος Νικ. Sigisbert), γράψαντα Voyage en Grèce et en Turquie, fait par ordre de Louis XVI. Paris au XI.

Ἦτο διακεκριμένος περιηγητής, γεννηθεὶς ἐν Luneville, τὴν 1 Φεβρουαρίου 1751. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ υἱὸς εὐγενοῦς ἐκ Ῥώμης ἔλκοντος τὴν καταγωγὴν, ὑπηρέτησε παρὰ τῷ πρῶτῳ βασιλεῖ τῆς Πολωνίας Στανισλάφ τῷ Α', ὡς σύμβουλος καὶ ταμίας. Ἐσπούδασεν παρὰ τοῖς Ἰησοῦταις ἐν Pont-à Mousson, μικρὸς δὲ τὴν ἡλικίαν (κατὰ τινὰς δεκαεξαετής) ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας. Προωρισμένος διὰ τὸ δικαστικὸν στάδιον, μετέβη εἰς Στρασβούργον ὡς φοιτητῆς

τῆς νομικῆς, τὸν δὲ Νοέμβριον τοῦ 1772 ἐγένετο δικηγόρος τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς Nancy. Ἐσχέτισθη μὲ τὸν Βυφφῶνα, ὅστις τῷ ἐνέπνευσε τὴν πρὸς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν ἀγάπην· ὧν δὲ χαρρακτῆρος ἐνεργητικοῦ, παρήτησε τὸ δικηγορικὸν στάδιον διὰ τὸ στρατιωτικόν. Εἰσελθὼν εἰς τὸ σῶμα τοῦ ναυτικοῦ πυροβολικοῦ, ἀπεστάλη τὸ 1772 εἰς Cayenne. Περιηγηθεὶς διάφορα μέρη τῆς Γουιάνης καὶ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, ἐπανέκαμψεν εἰς Γαλλίαν τὸ 1775, φέρων συλλογὴν σπανίων φυτῶν διὰ τὸ μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ἀφήγησις τῶν ἐρευνῶν του ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ ἀββῆ Rozier ἐκδιδομένῃ Journal de Physique. Τὸ 1776-7 διήλθε εἰς Montbard, ζωγραφῶν τὰ ξένα πτηνὰ τὰ ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ ἀναφερόμενα. Τὸ 1779 ἐστάλη εἰς Ἑλλάδα καὶ Αἴγυπτον διὰ νέας παρατηρήσεις, τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος ἐπιστρέψας, ἡσχολήθη καλλιεργῶν τὴν ἐπιστήμην ἄχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἐχρημάτισε ἑπαρχος τῆς ἐπαρχίας la Murthe, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τρομοκρατίας, οὐ μόνον ἐπαύθη ἀλλὰ καὶ ἐφυλακίσθη. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ῥοβεσπιέρου, ἀνακτῆσας τὴν ἐλευθερίαν του, ἐπεδόθη εἰς τὰ γεωργικὰ, ἀποτυχὼν ὅμως, μετέβη εἰς Παρισίους, ἔνθα ἐδημοσίευσεν τὴν εἰς Ἑλλάδα καὶ Αἴγυπτον περιήγησίν του, ἀσχολούμενος συνάμει καὶ εἰς ἄλλα φιλολογικὰ ἔργα. Ὑπὸ τῆς ὑπατικῆς καὶ αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, μ' ὅλας τὰς προσπάθειάς τοῦ Λουκιανοῦ Βοναπάρτου, ὅπως καταπείσῃ τὸν Ναπολέοντα νὰ καταστείλῃ τὸ κατὰ τοῦ Sonnini πάθος του, ἕνεκα τῶν παρατηρήσεων αἱ ἐν τῇ ἐν Αἰγύπτῳ περιηγήσει του κατ' αὐτοῦ ἔκαμε, δὲν ἡδυνήθη νὰ καθέξῃ δημοσίαν τινὰ θέσιν. Τὸ 1805 διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ κολλεγίου τῆς Βιέννης, τὴν θέσιν ὅμως ταύτην τυχαίως ἐβιάσθη νὰ παραιτήσῃ. Ἐσχέθη νὰ ἰδρύσῃ σχολεῖον ἐν Μολδαυίᾳ, ἀλλὰ καὶ εἰς

τοῦτο ἀπέτυχεν. Περιηγηθεὶς δὲ τὴν Μολδαυίαν καὶ τὴν Βλαχίαν, ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους τὸ 1811, ἔνθα καὶ ἀπέθανεν τὴν 29 Μαΐου 1812, 62 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν. Ἐκτὸς τοῦ Voyage dans la Haute et Basse Egypte (1799) ἐξέδωκε καὶ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν τοῦ Βυφφῶνος εἰς τόμους 127, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ λεξικοῦ τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, καὶ ἐχρημάτισεν διευθυντῆς τῆς φυσικοοικονομικῆς βιβλιοθήκης. Κατὰ τὸν «Λόγιον Ἑρμῆν» ἡ βιβλιοθήκη του ἀγορασθεῖσα παρὰ τοῦ μητροπολίτου Ἀρτης Ἰγνατίου, ἐδωρήθη εἰς τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀκαδημίαν.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΑΛ. Κ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΟΙ ΝΑΒΑΡΡΑΙΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΚΑΙ

ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΝΙΚΟΝ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιδρομῆς αὐτῶν.

ANTONIOY RUBIO Y LLUCH

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 442)

Ἐν τούτοις τὸ πλεῖστον τῆς ἐταιρείας μέρος, ἀποσπασθὲν κατὰ τὸ θέρος ἐπὶ τοῦ 1380 ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐν Κερκύρᾳ διαμεινάντων Ναβαρραίων, εἶχεν εἰσβάλῃ εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ κυριεύσῃ τὸ ὑπὸ τοὺς Καταλανοὺς δουκάτον τῶν Ἀθηνῶν ἐν ὀνόματι τοῦ, καθὼ κληρονόμου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἀχαΐας καὶ στενοῦ συγγενοῦς τῶν οἰκῶν τῆς Ἀργωνίας καὶ d'Enghien δικαιοῦματα ἐπ' αὐτοῦ κακτημένου, Ἰακώβου de Baux. Οἱ Ναβαρραῖοι, βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ μαρκησίου τῆς Βοδονίτζης, Φραγκίσκου Α' Giorgio, καὶ τοῦ δουκὸς τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ αὐθέντου $\frac{1}{3}$ τῆς Εὐβοίας, Νικολάου dalle Carcere, ἡδυνήθησαν νὰ ποιήσω-

ὁδόν: — Μητέρα, — τὴν ἡρώτα — βλέπεις κανένα;

— Δὲν βλέπω παρὰ ἓνα κάρρο μακρὺν, μακρὺν. — Ἡ κόρη ἐπανελάμβανε τὴν μετὰ τοῦ γέροντος φλυαρίαν της, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τι ἄλλο.

Ἐν τούτοις ἡ ἀμαζα εἶχε προσεγγίσει εἰς ἀπόστασιν τριακοσίων βηματῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐκείνης, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τοῦ στρατιώτου ἐπῆλθε παράδοξός τις ἀλλοίωσις. Ἐφαίνετο ὡς μὴ ἔχων πλέον ζωντάν καὶ ἀληθῆ συνειδήσιν τῆς καταστάσεώς του, ὡς μὴ γνωρίζων πλέον ποῦ διηυθύνετο καὶ ὡς νὰ τῷ εἶχε διαφύγῃ ἡ μνήμη τῶν μερῶν δι' ὧν διήρχετο ἐκράτει ἡλιθίως ἀκίνητον τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς οἰκίας του τῆς ὁποίας ἤρχοντο ἤδη ν' ἀναφαινώνται εὐκρινῶς τὰ παράθυρα καὶ οἱ ἐξώφυτοι ἔξωθεν αὐτῶν περιέστροφον αὐτὸν

σὶα τῆς καρδίας αὐτοῦ εἶχε μέχρι τινὸς ἐξαντληθῇ. Οὕτως εἶναι πλασμένη ἡ φύσις ἡμῶν, ὥστε ὑφιστάμεθα μετὰ ψυχρᾶς ἀπαθείας καὶ μετὰ ποιεῖς τινος νεκρικῆς ἐγκαρτερήσεως τὴν ὑπερβολὴν τῶν πόνων ἐκείνων, οἵτινες μᾶς ἐφαίνοντο ἀνυπόφοροι εἰς τὴν ἀρχήν. Οὕτω καὶ ὁ ἀτυχὴς ἐκεῖνος, ὡς νὰ εἶχε καθ' ὅλοκληρίαν ἀπολέσῃ τὴν προαίσθησιν τῆς ἀπελπισίας ἣν ἐμελλε νὰ ῥίψῃ ἐντὸς τῆς οἰκογενείας του, ὅτε μὲν ἴστατο προσέχων, μὲ κεκνηνὸς τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς, εἰς τὸν μονότονον θόρυβον τῆς ἀμάξης· ὅτε πλήττων μὲ ἀνοικτὴν τὴν χεῖρα παρκαείμενον σάκκον, ἴστατο ἐκπληκτος πρὸ τῆς ἀναπνέωσής λευκῆς κόνεως· ἄλλοτε ἤνοιγε καὶ ἐκλείεν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε τὴν δερματίνην λωρίδα τὴν συνδέουσαν τὰς ἐκπνέουσας τῆς ζυλίνης

κτηριῶν ἐκ τῆς αἰχμῆς αὐτῆς ἐκτύπα ἐλαφρῶς διὰ τῆς λαβῆς τὴν ἄκρην τοῦ ζυλίνου ποδός. . . Ἀλλ' ἀπὸ τινος χρόνου ἤρχισε νὰ αἰσθάνηται ἐλαφρόν τινα πόνον περὶ τὸ ἄκρον τῆς ἀτυχοῦς κνήμης, καίτοι τὴν εἶχε καλῶς περιτυλίξει ἐντὸς ῥακῶν τινων δι' ὧν τὸν εἶχον ἐφοδιάσῃ κατὰ τὴν ἐκ τοῦ νοσοκομείου ἐξοδὸν του. Ἐπὶ τέλους, ἐξεκούμβωσε λεληθότως διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν λωρίδα, ἔτεινε τὸν βραχίονα, ἀφήρεσε τὸ ἀπαίσιον ἐκεῖνο ζύλον, τὸ ἀνήγειρε καὶ τὸ ἔθηκεν εἰς τὸ πλευρὸν αὐτοῦ. Μείναντος οὕτως ἐλευθέρου τοῦ ποδός, ὁ πόνος κατηνύσθη.

Καὶ ἡ ἀμαζα, προῦχώρει ὀλονέν, ἐκεῖνος δὲ χωρὶς νὰ σκεφθῇ τι ἄλλο, ἔθεταν ἐκ διαλειμματῶν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ποδός, ὅπως καταστείλῃ οὕτως εἰπεῖν, καὶ τὸν ὀλίγον ἀναπνεύσαντα πόνον, ὅταν ὑψώ-